

Signature and Name of Invigilator

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--	--

(In figures as per admission card)

1. (Signature) _____
(Name) _____

2. (Signature) _____
(Name) _____

Roll No. _____
(In words)

Test Booklet No.

D-3506

**PAPER – III
MANIPURI**

[Maximum Marks : 200

Time : 2½ hours]

Number of Pages in this Booklet : 32

Number of Questions in this Booklet : 26

Instructions for the Candidates

- Write your roll number in the space provided on the top of this page.
- Answers to short answer/essay type questions are to be given in the space provided below each question or after the questions in the Test Booklet itself.
No Additional Sheets are to be used.
- At the commencement of examination, the question booklet will be given to you. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as below :
 - To have access to the Test Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal and do not accept an open booklet.
 - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to pages/questions missing or duplicate or not in serial order or any other discrepancy should be got replaced immediately by a correct booklet from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the question booklet will be replaced nor any extra time will be given.**
- Read instructions given inside carefully.
- One page is attached for Rough Work at the end of the booklet before the Evaluation Sheet.
- If you write your name or put any mark on any part of the Answer Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return the Test booklet to the invigilators at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall.
- Use only Blue/Black Ball point pen.
- Use of any calculator or log table etc. is prohibited.
- There is NO negative marking.

परीक्षार्थियों के लिए निर्देश

- पहले पृष्ठ के ऊपर नियत स्थान पर अपना रोल नम्बर लिखिए।
- लघु प्रश्न तथा निबंध प्रकार के प्रश्नों के उत्तर, प्रत्येक प्रश्न के नीचे या प्रश्नों के बाद में दिये हुये रिक्त स्थान पर ही लिखिये।
इसके लिए कोई अतिरिक्त कागज का उपयोग नहीं करना है।
- परीक्षा प्रारम्भ होने पर, प्रश्न-पुस्तिका आपको दे दी जायेगी। पहले पाँच मिनट आपको प्रश्न-पुस्तिका खोलने तथा उसकी निम्नलिखित जाँच के लिए दिये जायेंगे जिसकी जाँच आपको अवश्य करनी है :
 - प्रश्न-पुस्तिका खोलने के लिए उसके कवर पेज पर लगी सील को फाड़ लें। खुली हुई या बिना स्टीकर-सील की पुस्तिका स्वीकार न करें।
 - कवर पृष्ठ पर छपे निर्देशानुसार प्रश्न-पुस्तिका के पृष्ठ तथा प्रश्नों की संख्या को अच्छी तरह चैक कर लें कि ये पूरे हैं। दोषपूर्ण पुस्तिका जिनमें पृष्ठ/प्रश्न कम हों या दुबारा आ गये हों या सीरियल में न हों अर्थात् किसी भी प्रकार की त्रुटिपूर्ण पुस्तिका स्वीकार न करें तथा उसी समय उसे लौटाकर उसके स्थान पर दूसरी सही प्रश्न-पुस्तिका ले लें। इसके लिए आपको पाँच मिनट दिये जायेंगे। उसके बाद न तो आपकी प्रश्न-पुस्तिका वापस ली जायेगी और न ही आपको अतिरिक्त समय दिया जायेगा।
- अन्दर दिये गये निर्देशों को ध्यानपूर्वक पढ़ें।
- उत्तर-पुस्तिका के अन्त में कच्चा काम (Rough Work) करने के लिए मूल्यांकन शीट से पहले एक पृष्ठ दिया हुआ है।
- यदि आप उत्तर-पुस्तिका पर अपना नाम या ऐसा कोई भी निशान जिससे आपकी पहचान हो सके, किसी भी भाग पर दर्शाते या अंकित करते हैं तो परीक्षा के लिये अयोग्य घोषित कर दिये जायेंगे।
- आपको परीक्षा समाप्त होने पर उत्तर-पुस्तिका निरीक्षक महोदय को लौटाना आवश्यक है और इसे परीक्षा समाप्ति के बाद अपने साथ परीक्षा भवन से बाहर न लेकर जायें।
- केवल नीले / काले बाल प्वाइंट पेन का ही इस्तेमाल करें।
- किसी भी प्रकार का संगणक (कैलकुलेटर) या लाग टेबल आदि का प्रयोग वर्जित है।
- गलत उत्तर के लिए अंक नहीं काटे जायेंगे।

MANIPURI

মণিপুরী

PAPER – III

পেপৰ – III

NOTE: This paper is of two hundred (200) marks containing four (4) sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.

পেপৰ অসি মাৰ্ক চনি (200) গীনি অমসুং তাংকক মৰি (4) থোৱা খায়দোকই। কেন্দিদেংশিংনা মনুংদা পীৰিবা অকুপ্লা ৱাৰোলশিংগী যতুংইনা তাংককশিং অসিদা য়াওঁৰিবা ৱাহংশিং খুমগদবনি।

SECTION - I

তাংকক – I

Note : This section contains five (5) questions based on the following paragraph. Each question should be answered in about thirty (30) words and each carries five (5) marks.

(5x5=25 marks)

তাংকক অসি মখদা পীরিবা পেৰেগ্রাফ য়েংলগা শেশ্বা রাহং যঙা (5) যাওই। রাহং খুদিংমক মাৰ্ক মঙা (5) গীনি অমসুং রাইহে কুস্তা (30) মুকী মনুংদা শোয়দনা খুমগদবনি।

(5x5=25 মাৰ্ক)

মায়গৈ কয়াদগী চেনশিল্পকপা অচৌ-অপীকী ঈশিং ঈচেল খিবিক্কা পূল্লগা চাংজৌ নাইদ্রবা সমুদ্রগী ঈপাক অসি ওইখিবগুম মণিপুর তম্পাকী শৰুজা লৈরিবা খায়না মৈতৈ হায়রগা খঙনরিবা কাঙু অসিগী সভ্যতাসিসু তোঙান তোঙানবা যুগতা তোঙান তোঙানবা কাঙলুপকী তোঙান তোঙানবা সংস্কৃতিগী লৈথেৎ-লৈচন কয়া অমসু যানখিদবা নত্তে হায়বসি অয়াস্বনা খঙনরবা রাফমি। মদুগী-মনুংদা নোংপোক থংবা মায়গৈদগী হাইজিনখিবা লৈচনগী মনুংদা বস্মীজ, শান, চাইনীজ, টাইনাচংবা খরসিগী মমীং পনবা যাই। তস্মীগী নীংখিজরবা সংস্কৃতিগী লৈকোন অসিদা হায়খিবা মখল- মথেন ময়াম অদুগী অনৌবা মপাল চোংখিদবসু নত্তে। মদুগী মথক্তা অমুকসু নোংচুপ থংবা যায়কৈদগী হাইজিনখিবা লৈচনগী মনুংদা বৈদিক অমদি বৈষণ্ণ ধৰ্মগী ঈথিল অসিনা অমুকসু হেনখিবগুম তৌরি।

করি অমুক হায়ররনি, শমফাবীনা হোঙলবা, সনাগীনাচোম, নায়িনা তাউরবা যুগ অসিদা, মতম অমদাদ শাবী শানৌগী পামজখ্ৰবা নাপগী লৈতেংদা ওইজরল্লাবা লম্ফল পাংকী কোস্বীৰে, উৰীৰে, ইঙেঙে, তখেঙে, চিগোংলৈ, পেত্রকলৈ, লৈহাউ, নাগেশ্বর, কেতুকী, চিনি চম্প্রানা ওসি নীংবা কায়বগী মৈশানা লৈমায় থক্তা কেন-কেন্দুনা অরা মৈচাক খাঙবগুম, লৈপাক মীয়াস্না মতম অমদা পামজরমখ্ৰবা অরিবা চীং-তমগী লীচং-শাজং, ফিজ়েৎচাকচা, লাইনীং - লাইশোল কয়াসু বৈষণ্ণ অমদি ইসাই ভক্তশিংগী মমাঙদা কোঙ্গোল তাকপগুম তাকখবনি। মখোয় অদুগী মমঙদা মাঙখিবা যাবা অরিবা কয়াসু মাঙখবনি অদুগা মাঙবমক্তি য়াখিদ্রুনা লৈহৌরবা কয়া অমসু মদুগী মচুদি ফনা চঙখোম্মা শঙজিল্লুরবা ঙাক্ৰি।

মণিপুরগী চীং অমসুং তমদা লৈরিবা মীশিংসিগী মরক্তা লৈনরকপা মরী অসিদি ওসি ওরাংতগী রাফম নত্ৰে, য়েলহৌঙেদগী লৈরক্ৰবা মরীনি। অমরোমদা হায়রগসু মসিদি মণিপুর হায়রিবা লমদম অসিদা চীং অমসুং তম হায়না হেক লৈখিবা নুমিৎতুদগী হৌনা অদুম লৈনরক্ৰবা মরীনি অদুগা হায়খিবা লমদম অনী অসি হৌখিবা মীরোন কয়াদসু অমগা অমগা তৎন-থানবা লৈরক্ৰবা অদুগা মতুংদসু কায়নবা ইয়া যাদনা অসুম লৈহৌরগদবা লমদমি। অমরোমদদি মসি মৈতৈ অহল-লমনগী পাউরৌদা “কৈগী মপান নাপীনা তাং, নাপীগী মপান কৈনা তাং” হায়নবা অদুগুম্মা চীং-তম অনী অসি চীংনসু তমগী মতেং লৌ তমনসু চীংগী মতেঙ লৌ, খুং ওয় য়েং অনীনা তৌবগুম লৈনরক্ৰিবনি।

1. মণিপুর তম্পাঙ্গু লৈরিবা মৈতৈশিংগী সভ্যতা করন্না শেমখিবগে?

2. সভ্যতা অসি শেম্বদা যাওখিবা মৰুওইবা মচলশিং অদু করি করিনো?

3. বৈষ্ণব অমদি ইসাই ভক্তশিংগী মমাঙদা কোঙ্গোল তাকপঙম তাকথ্রিবা পোৎশকশিং অদু কবি করিনো ?

4. মণিপুরগী চীং- তমদা লৈরিবা মীশিংসিগী মরক্তা লৈনরক্লিবা মরী কয়া কুইরবগে অমসুং তুংগী ফিভন্না কবি ওইর কনি ?

5. চীং -তম করনা হিংমিন্নরক্লিবগে?

SECTION - II

তাংকক – II

Note : This section contains fifteen (15) questions each to be answered in about thirty (30) words. Each question carries five (5) marks.

(5x15=75 marks)

তাংকক অসিদা রাহং তরা মঙা (15) যাওই অমসুং রাহং খুদিংমক রাইহে কুস্থু
(30) মুক্তা খুমগদবনি। রাহং খুদিংমক মার্ক মঙা (5) গীনি।

(5x15=75 মার্ক)

6. অৱিৰা মতমগী মণিপুৰী সাহিত্যগী মশক তাৰুবগী মচল মঙা খক ইয়ু।

7. হিন্দু ধৰ্ম চঙলকপদগী ময়য় চনবা মণিপুৰী সাহিত্যদা লাকখিৰা অচৌৰা অহোংবগী মৱমদা ইয়ু।

8. উপন্যাস অমদা কৰি কৰি মচাক চঙবগে তাকউ।

9. মমাঙঙৈদগী লৈৰক্লিবা মাইবা লোইশঙনা কৰি কৰি থবক পাঙথোকপগে?

10. মণিপুরী সংস্কৃতিগী তোপ তোপ্লা মশক তাকউ।

11. পাউখোঙনা মণিপুরী সমাজদা পাঙথোন্ধিবা খৌদাংসি করি করিনো?

12. ঐরিস্টোটলগী মীংয়েংদা ব্রেজেদীগী মরুওইবা শক্তন্না অরাবা নংলিবদু করি মরমদগীনো ?

13. লোঞ্জাইসনা হান্না লৈজরস্বা কবিতাগী মচলদা করস্বা অনৌবা মখল হাপ্পগে ?

14. ক্লোজ অমসুং ফ্রেজ অনীগী খেল্লবদু খুদম পীদনা তাকউ।

15. 'নুঙ্গায়রত্তা চন্দ্রমুখী' কৌবা বারীমচাদা বিনোদিনীনা ফোঙদোকনিংলিবসি করিনো?

16. 'বিভাব' হায়বসি করিনো মশক তাকউ।

17. য়ুরোপকী লোনশিংদা ইবা লাইরিকশিং মণিপুরীদা হন্দোকপগী কাম্বা করিনো ?

18. ভারতকী লোনশিংদগী মণিপূরীদা হন্দোকপা লীলা মঙাখক হন্দোকপগী মিংশিংগা কোন্না না ইয়ু।

19. লেজন্দ কদায়বু কৌবগে ?

20. মণিপুরদা মণিপুরী লোননা লৌরিবা খৌদাংশিংদু করি করিনো?

SECTION - III

তাংকক – III

Note : This section contains five (5) questions of twelve (12) marks each. Each question is to be answered in about 200 words.

(12x5=60 marks)

তাংকক অসি রাহং মঙা (5) যাওই। রাহং খুদিংমক মার্ক তরানিখৌই (12) গীনি অমসুং
ৰাইহে চনি (200) মুক্তা খুমগদবনি।

(12x5=60 মার্ক)

21. ‘অরিবা মণিপুরী সাহিত্যদা অকল - অথৌগী লাইরিক কয়ামৰুম ফংলিবসি মতম অদুগী সমাজগী মশক অদু
উৎপনি।’ নৈনৌ।

22. মপানগী লোন্দগী ‘ৰামায়ণ’ বু ইহান হান্না মণিপুরীদা হন্দোকখিবগী মরম করিনো? কাণ্ড অনীখক খল্লগা মখোয়গী
বানীদু শান্না ইরকউ।

23. 'লান মতুংগী মণিপুৰী শৈৱেংদা কায়থৰক্লিবা মণিপুৰী সমাজগী মমি ময়েক লানা তাৰি'— যানিংব্ৰা? কবি
অনীদংগী শৈৱেংখৰ লৌখৎলগা নৈনৌ।
24. ফোকলোৰ নৈনবগী কৰি কৰি কান্নবা লৈবগে তাকউ।
25. ঔচিত্য সম্প্ৰদায়না সাহিত্য নৈনবগী লমদা লৌরিবা ফিৰেপ কৰিনৌ নৈনৌ।

SECTION - IV

তাংকক – IV

Note : This section consists of one essay type question of forty (40) marks to be answered in about one thousand (1000) words on any of the following topics. This question carries 40 marks.

(40x1=40 marks)

তাংকক অসিদা মাৰ্ক নিফু (40) পীবা রচনা মওংগী বাহং অমা যাওই অমসুং মখাদা পীরিবা হীৰমশিং অসিদগী অমখক খল্লগা বাইে লিশিং (1000) মুকী মনুংদা খুমগদবনি।

(40x1=40 মাৰ্ক)

26. অতোপ্লা লোন্দগী হন্দোকপা সাহিত্যনা মণিপূৰী সাহিত্যদা কদায় ফাওবা কান্নহনবগে হায়বদু নৈনদুনা বাৰেং অমা ইরকউ।

নংত্রগা,

ফোক লিব্ৰেচর (চীনবুং সাহিত্য) গী মচল শিংনা মণিপূৰী সাহিত্যদা পীবা ঙ্খিলগী মরমদা বাৰেং অমা ইরকউ।

নংত্রগা,

অনৌবা মণিপূৰী সাহিত্যদা শৈৰেংগী খোঙচৎকী মরমদা বাৰেং অমা ইরকউ।

FOR OFFICE USE ONLY							
Marks Obtained							
Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained
1		26		51		76	
2		27		52		77	
3		28		53		78	
4		29		54		79	
5		30		55		80	
6		31		56		81	
7		32		57		82	
8		33		58		83	
9		34		59		84	
10		35		60		85	
11		36		61		86	
12		37		62		87	
13		38		63		88	
14		39		64		89	
15		40		65		90	
16		41		66		91	
17		42		67		92	
18		43		68		93	
19		44		69		94	
20		45		70		95	
21		46		71		96	
22		47		72		97	
23		48		73		98	
24		49		74		99	
25		50		75		100	

Total Marks Obtained (in words)

(in figures)

Signature & Name of the Coordinator

(Evaluation) Date